

4. Палий В. Ф. Международные стандарты учёта и финансовой отчётности [Текст]: учебник. – 2-е изд., испр. и доп. / В. Ф. Палий. – М.: Инфра-М, 2007. – 512 с. – ISBN 5-16-002563-4.

Артюх О.В.
доцент кафедри бухгалтерського обліку та аудиту,
Савкіна Ю.О.
студентка
*Одеський національний економічний університет
м. Одеса, Україна*

ОБЛІК ПРОДАЖУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ У СПРОЩЕНІЙ СИСТЕМІ ОПОДАТКУВАННЯ: НОРМАТИВНА НЕВИЗНАЧЕНІСТЬ

Реформування економіки України зумовило значні зміни податкової системи - фінансового механізму регулювання економіки. Ця система стала однією з найважливіших у фінансових відносинах між державою і суб'єктами господарювання. До того ж вона є різноплановою і впливає практично на всі аспекти діяльності підприємств. Діюча податкова система постійно удосконалюється, що свідчить про намагання запровадити ефективно діючі відносини між державою і підприємствами, які поряд із формуванням бюджету, забезпечували б стимулювання і розвиток виробництва. З цією метою у законодавчому порядку визначена спрощена система оподаткування, обліку та звітності, яка представляє собою особливий механізм справляння податків і зборів з одночасним веденням спрощеного обліку та звітності суб'єктами малого підприємництва.

Проблемами удосконалення обліку та контролю суб'єктів малого підприємництва займалися такі вчені та науковці, як: Козир С.І., Воронцова І.І., Бузак Н.І., Боярова С.А., Бойченко Н.В., Кузнецова С.М., Сльозко Т.М., Засадний Б.К., Литвинов А.В., Череп А.В., Будько О.В. та інші. Високо цінуючи вклад дослідників у розвиток спрощеної системи оподаткування, обліку і звітності варто відмітити, що на сьогодні багато питань залишаються невирішеними та дискусійними. В рамках цієї публікації неможливо розкрити всю проблематику спрощеної системи обліку та оподаткування підприємств малого бізнесу, але започаткувати розгляд окремих питань дуже важливо.

Так, на сучасному етапі виникає чимало питань, пов'язаних з визначенням бази оподаткування при здійсненні операцій реалізації основних засобів.

З 01.01.2015р. при продажу основних засобів юридичними особами – платниками єдиного податку з групи дохід визначається як сума коштів,

отриманих від продажу таких основних засобів. Але, якщо основні засоби продані після їх використання протягом 12 календарних місяців з дня введення в експлуатацію, дохід визначається як різниця між сумою коштів, отриманою від продажу таких основних засобів, та їх залишковою балансовою вартістю, що склалася на день продажу [1].

Інакше кажучи, на законодавчому рівні закріплено визначати базу оподаткування при реалізації основних засобів, розцінюючи такі активи як:

- товари (при їх використанні менш 12 календарних місяців);
- необоротні активи (при їх використанні більш 12 календарних місяців).

В цілому позитивно сприймаючи логіку цієї новації, не можна не відмітити, що поза увагою залишилися окремі питання нормативної регламентації при визначенні доходів від реалізації основних засобів.

Так, у платників податків часто виникають питання, пов'язані з правильністю визначення суми доходів при поетапній (частковій) оплаті покупців при продажу основних засобів, які використовувалися на підприємстві більш 12 календарних місяців з дня введення в експлуатацію.

У цьому випадку необхідно спочатку розрахувати суму балансової вартості об'єкта основних засобів на день продажу за правилами Положення (стандарту) бухгалтерського обліку (далі - П(С)БО) 7 «Основні засоби» [2].

В подальшому для визначення бази оподаткування необхідно до складу доходу платника податку включити позитивну різницю між отриманою сумою (частиною договірної вартості) та добутком залишкової балансової вартості основного засобу і результатом ділення частини договірної вартості на договірну вартість такого об'єкта основних засобів. Такий алгоритм можна представити у вигляді формули 1:

$$\text{Дв.} - (\text{Бв.} \times \text{Пл.} / \text{Дв.}), \quad (1)$$

де Дв. - договірна вартість продажу об'єкта основних засобів;

Бв. - балансова вартість об'єкта основних засобів на день продажу;

Пл. – оплата (поетапна, часткова) покупців при виконанні договору купівлі-продажу об'єкта основних засобів.

У зв'язку з тим, що такий порядок розрахунку нормативно не закріплений, у практиці спрощеного оподаткування виникають різні підходи стосовно визначення таких доходів.

Не врегульоване і питання щодо відображення ПДВ при продажу об'єкта основних засобів з поетапною (частковою) оплатою платником єдиного податку – юридичною особою третьої групи, який є платником ПДВ. Логічно було би припустити розраховувати базу оподаткування за такими операціями за таким алгоритмом (формула 2):

$$\text{Дв.}_{(\text{без ПДВ})} - (\text{Бв.} \times \text{Пл.}_{(\text{без ПДВ})} / \text{Дв.}_{(\text{без ПДВ})}), \quad (2)$$

де Дв. _(без ПДВ) – договірна вартість продажу об'єкта основних засобів;

Бв. - балансова вартість об'єкта основних засобів на день продажу;

Пл. (без ПДВ) – оплата (поетапна, часткова) покупців при виконанні договору купівлі-продажу об'єкта основних засобів.

При визначенні бази оподаткування таких операцій проблемним залишається і питання правильного визначення залишкової вартості на дату продажу таких активів. Залишкову вартість на дату продажу об'єкта основних засобів можна визначити лише у випадку застосування виробничого методу нарахування амортизації, в інших випадках залишкова вартість визначається з урахуванням амортизації, нарахованої за цілий місяць, в якому відбувся продаж необоротного активу. Відповідно до П(С)БО 7 нарахування амортизації припиняється, починаючи з місяця, наступного за місяцем вибуття об'єкта основних засобів, при застосуванні виробничого методу амортизації нарахування амортизації припиняється з дати, що настає за датою вибуття об'єкта основних засобів [ ].

Також слід відмітити, що практичний досвід застосування спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності показує, що залишаються невирішеними питання нормативного регулювання ситуацій, коли платники єдиного податку навмисно не нараховують амортизацію основних засобів, які знаходяться в експлуатації, таким чином збільшуючи залишкову (балансову) їх вартість.

Також поза увагою державного регулювання доходів підприємств малого бізнесу – платників єдиного податку залишаються питання продажу основних засобів за ціною нижче їх залишкової вартості та ринкової вартості. Не можна не позначити, що така ситуація стимулює розвиток тіньових схем ухилення від оподаткування.

Окреслена проблематика показує, що на сучасному етапі потребують нормативної узгодженості операції продажу об'єктів основних засобів. Це і уможливорює подальші дослідження спрощеної системи обліку, звітності та оподаткування в напрямку їх удосконалення.

Література:

1. Податковий кодекс України № 2755-VI від 02.12.2010р., із змінами і доповненнями // [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://ligazakon.ua/l_doc2.html
2. П(С)БО 7 «Основні засоби» // [Електронний ресурс]: Наказ Міністерства фінансів України N 92 від 27.04.2000- Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>